Naukowa diagnoza i kapitał relacyjny:

Nowe standardy doradztwa zawodowego w Białymstoku

Wrzesień 2026 roku zapisał się na mapie polskiej oświaty jako moment wdrożenia głębokiej reformy doradztwa zawodowego. Zmiany systemowe Ministerstwa Edukacji Narodowej postawiły przed samorządami fundamentalne pytanie: jak skutecznie i bezwstrząsowo przygotować na nowe realia uczniów, kadrę pedagogiczną oraz rodziców? Odpowiedzią Miasta Białystok stała się strategiczna i wielotorowa działalność Miejskiego Zespołu Doradztwa Zawodowego (MZDZ). Przez cały rok szkolny 2025/2026, działając w unikalnej formule łączącej szacunek dla historii gospodarczej z cyfrową diagnostyką, zespół wypracował model, który udowadnia, że nowoczesne doradztwo to nie biurokratyczny obowiązek, lecz dynamiczny proces oparty na twardych danych naukowych.

Dynamiczne zmiany makroekonomiczne – od postępującej automatyzacji procesów przemysłowych, przez ekspansję systemów opartych na sztucznej inteligencji (AI), aż po rozwój nowych sektorów tzw. „zielonej gospodarki" – stawiają przed młodym pokoleniem wyzwania o dotąd niespotykanej skali trudności. Wybór szkoły ponadpodstawowej czy profilu kształcenia przestał być wyłącznie decyzją o kolejnym etapie edukacji; stał się pierwszą, autonomiczną decyzją o sposobie budowania własnej elastyczności na rynku pracy. W tym kontekście Miejski Zespół Doradztwa Zawodowego, stał się miejskim hubem innowacji doradczej.

Modernitas: Naukowa diagnoza potencjału i cyfrowa analityka

Kluczowym, technologicznym filarem działań MZDZ w minionym roku szkolnym był pilotaż programu „Przygotowanie młodzieży szkół podstawowych do wyboru szkoły i zawodu za pomocą testu skłonności zawodowych BBT-PL". Pod naukowym i metodologicznym nadzorem wicedyrektora BCE Jerzego Mantura, we współpracy z partnerem merytorycznym – firmą Kapitał Kariery reprezentowaną przez dr Henryka Jarosiewicza – oraz zespołem doradców Lokalnego Centrum Doradztwa Zawodowego (LCDZ), wdrożono zaawansowane narzędzia diagnostyczne. Strukturę organizacyjną oraz podział odpowiedzialności w ramach tego kluczowego projektu obrazuje poniższy schemat struktury:

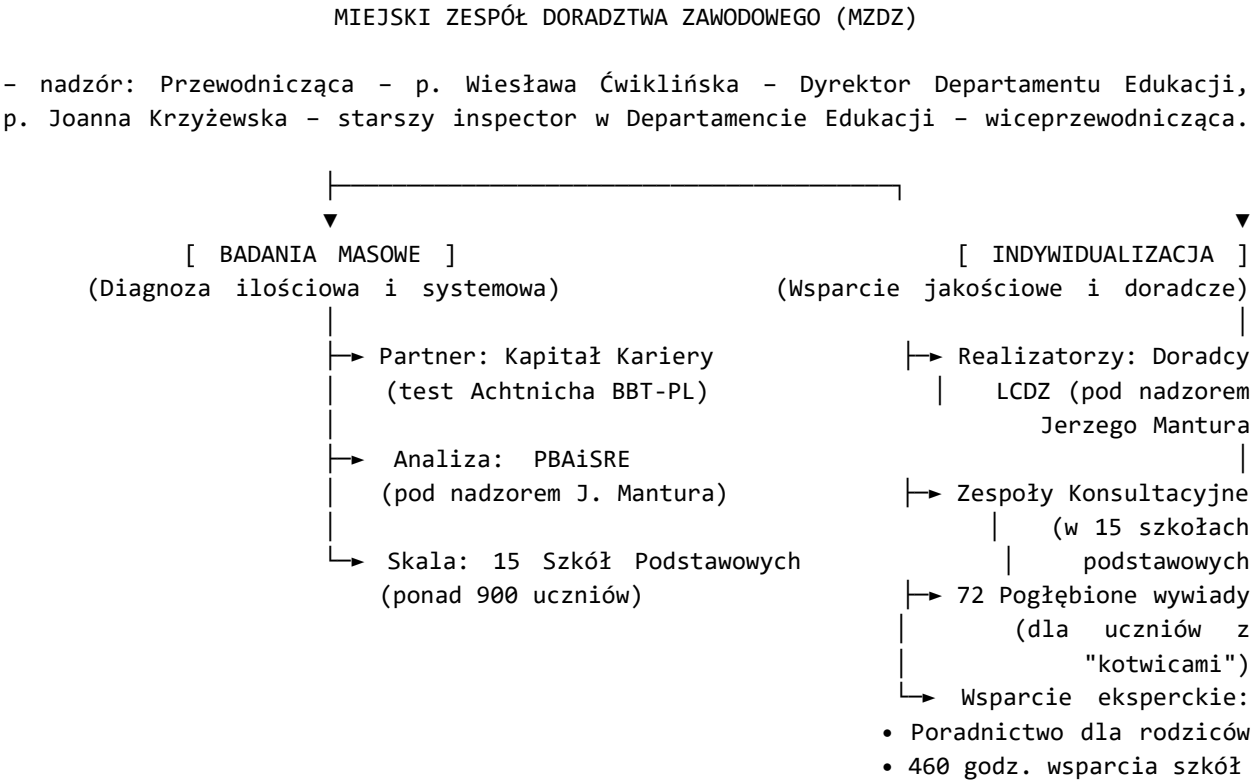

Badania masowe z wykorzystaniem komputerowego testu obrazkowego Achtnicha zrealizowano w 15 białostockich szkołach podstawowych, obejmując nimi populację ponad 900 uczniów klas siódmych i ósmych. Aby diagnoza nie pozostała jedynie suchym zapisem w bazie danych, doradcy LCDZ przeprowadzili 72 pogłębione konsultacje indywidualne w ramach szkolnych Zespołów Konsultacyjnych dla uczniów, u których zidentyfikowano specyficzne, silne predyspozycje oraz tzw. „kotwice kariery". Równolegle, na mocy bezpośrednich porozumień z dyrektorami, doradcy zrealizowali w strukturach szkolnych aż 460 godzin bezpośredniego wsparcia lekcyjnego.

Szerokie zaplecze analityczne zapewniła Pracownia Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji (PBAiSRE) BCE. Za pośrednictwem Departamentu Edukacji uruchomiono dedykowane systemy ankietowe online, realizując m.in. badanie „Świadomy wybór szkoły" (wrzesień/październik 2025r.). Diagnozą motywów wyboru ścieżki edukacyjnej objęto 32 placówki oraz 1155 uczniów klas pierwszych. Opracowane raporty strategiczne obnażyły realne potrzeby rynku: diagnoza oparta na informacjach od dyrektorów wykazała, że 36% szkół ponadpodstawowych zgłasza pilne zapotrzebowanie na szkolenia z zakresu AI i zielonej gospodarki, a 32% z nich boryka się z brakami w nowoczesnych narzędziach diagnostycznych. Co istotne, systemem doradczym objęto również dorosłych – słuchaczy Centrum Kształcenia Ustawicznego (CKU), wspierając ich w zakresie reorientacji zawodowej, modyfikacji dokumentów aplikacyjnych oraz technik autoprezentacji.

Traditio: Od gęsiego pióra do budowania unikalnej marki osobistej

Nazwa naszego kwartalnika zobowiązuje, jednak MZDZ udowodniło, że Traditio i Modernitas nie muszą stać w sprzeczności. Przeciwnie – to właśnie głębokie zrozumienie ewolucji mechanizmów rynkowych pozwala młodemu człowiekowi odnaleźć się w cyfrowym świecie. Doskonale obrazuje to autorski program edukacyjno-warsztatowego „Historia Pisma", zrealizowany przez Pracownię Badań, Analiz I Strategii Rozwoju Edukacji jako innowacyjny element preorientacji zawodowej i rozwoju kompetencji przekrojowych (realizacja konsultant Karol Urbański) :

- Etap przedszkolny (14 placówek, 33 grupy, 648 dzieci): Warsztaty „Od rysunków naskalnych do alfabetu – krótka historia pisma". Poprzez ćwiczenia kaligraficzne gęsim piórem i tradycyjnym atramentem dzieci nie tylko doskonaliły motorykę małą i koordynację wzrokowo-ruchową, ale przede wszystkim uczyły się cierpliwości i dbałości o detal w procesie twórczym.
- Szkoły podstawowe (Klasy VI–VIII): Pilotaż innowacji pedagogicznej „Ewolucja Narzędzi – Od Pióra do Rysika. Warsztaty Kompetencji Przekrojowych" (wdrożony m.in. w SP 51, SP 10, SP 19 oraz ZSOMS 3). Zajęcia te opierały się na analizie historii gospodarczej. Pokazywały uczniom uniwersalną prawidłowość: jak rozwój technologiczny naturalnie wypiera stare zawody, kreując jednocześnie zupełnie nowe rynki pracy i obszary specjalizacji.
- Szkoły ponadpodstawowe (VII LO): Warsztaty z wykorzystaniem zaawansowanej kaligrafii jako narzędzia materializacji myśli. Zajęcia te posłużyły budowaniu unikalnej marki osobistej (personal branding), ucząc młodzież, jak precyzja, estetyka i szacunek dla tradycyjnej formy mogą stać się ich wyróżnikiem w świecie zdominowanym przez powtarzalne, cyfrowe schematy.

Sieci współpracy, samokształcenie i kapitał relacyjny

Efektywne doradztwo nie może funkcjonować w próżni instytucjonalnej, dlatego MZDZ położył ogromny nacisk na integrację środowiska pedagogicznego. W strukturach zespołu uruchomiono dwie dedykowane Sieci Współpracy i Samokształcenia Doradców Zawodowych. Nad wymianą doświadczeń i wsparciem merytorycznym w szkołach podstawowych czuwały Beata Pogorzelska, Urszula Hancewicz oraz Anna Rolak. Obszar szkół ponadpodstawowych koordynowały natomiast Anna Klebus i Agnieszka Budnik. Szczegółowy podział rejonizacji przedstawia poniższa tabela:

Doradca LCDZ	Przydzielone Szkoły Podstawowe (Rejonizacja)
Agnieszka Budnik	SP 42 (ul. Sokólska), SP 26 (ul. Radzymińska), SP 34 (ul. Pogodna)
Urszula Hancewicz	SP 5 (ul. Kamienna), SP 8 (ul. Jesienna), SP 45 (ul. Łagodna)
Anna Rolak	SP 12 (ul. KEN), SP 24 (ul. Antoniuk Fabr.), SP 47 (ul. Palmowa)
Beata Pogorzelska	SP 21 (ul. Polowa), SP 44 (ul. Rumiankowa), SP 49 (ul. Armii Krajowej)

Anna Klebus	SP 50 (ul. Pułaskiego), SP 51 (ul. Kluka), SP 52 (ul. Dojlidy Górne)

W ramach sieci, przy ścisłej współpracy z Miejskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego (MODM) oraz Poradniami Psychologiczno-Pedagogicznymi nr 1 i nr 2, zorganizowano szereg pionierskich szkoleń, w tym nieszablonowe warsztaty „Doradztwo zawodowe na lekcjach wychowania fizycznego" (11.09.2025 r.) czy zajęcia dla wychowawców klas 8: „Jak wspomóc ucznia w wyborze szkoły ponadpodstawowej?". Wyjątkowo mocnym akcentem była aktywność doradców podczas Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery 2025, dedykowanego hasłu „Siła relacji w erze samotności". Przeprowadzone przez zespół warsztaty w Zespole Szkół Mechanicznych („Bez relacji nie ma zespołu – jak budować silne więzi w pracy technika") oraz w Zespole Szkół Rolniczych („W zespole siła! Jak współpraca otwiera drogę do kariery") pokazały młodzieży, że kompetencje miękkie i umiejętność kooperacji to kluczowe narzędzia obronne na dynamicznym rynku pracy.

Środowiskową syntezą tych działań stała się koordynacja V edycji Festiwalu Białostockich Szkół Zawodowych. Inicjatywa ta przyciągnęła ok. 870 uczestników z 23 białostockich szkół podstawowych, umożliwiając im bezpośredni kontakt z ofertą edukacyjną 12 szkół zawodowych. Równolegle realizowano projekty konkursowe – w tym XVII edycję konkursu „Moja pasja początkiem drogi do kariery" oraz I edycję prestiżowego konkursu „Moje portfolio – moja ścieżka rozwoju zawodowego i osobistego". W tym ostatnim komisja konkursowa najwyżej oceniła pracę Kariny Wysztygiel z VIII LO (171 pkt), a uroczysty finał odbył się 12 czerwca 2026 r. w siedzibie BCE przy ul. Ciepłej 32.

Dojrzałość systemowa: Przełamywanie barier i perspektywa rozwoju

Całoroczna, rzetelna ewaluacja działań pozwoliła zespołowi pod kierownictwem Jerzego Mantura na precyzyjne zdiagnozowanie barier strukturalnych, z którymi mierzy się współczesna edukacja. Wśród najważniejszych wyzwań wymieniono niską retencję wyników badań u uczniów (częste gubienie dostępów cyfrowych z powodu podawania e-maili rodziców), pierwotny deficyt motywacji (część młodzieży traktowała testy komputerowe jako przymus) oraz kryzys infrastrukturalny części placówek (brak wolnych izb lekcyjnych zmuszający dyrektorów do udostępniania własnych gabinetów na poufne rozmowy doradcze).

MZDZ nie tylko zidentyfikował te problemy, ale przekształcił je w konkretne, systemowe rekomendacje na nowy rok szkolny. Zaproponowano m.in. wprowadzenie obowiązkowych lekcji wprowadzających dla klas 7 przed przystąpieniem do diagnozy, rygorystyczne przesunięcie badań testowych na okres przed marcem oraz wdrożenie jednolitego standardu poczty e-mail opartego na oficjalnych adresach szkolnych. Doradcy zyskają również bezpośredni dostęp do bazy interpretacji w systemie Inteligenta Kariera, co uniezależni proces doradczy od zagubionych przez młodzież haseł.

Od września 2026 roku Pracownia Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji BCE formalnie przejmuje rolę naukowego i analitycznego zaplecza całego miejskiego systemu doradztwa. Do jej kluczowych zadań należy wdrożenie jednolitego, bezpiecznego (zgodnego z RODO)

standardu monitorowania losów absolwentów, prowadzenie cyklicznych analiz tzw. „Luki Kompetencyjnej” (porównanie realnych oczekiwań białostockich pracodawców z kompetencjami deklarowanymi przez uczniów) oraz monitoring efektywności wdrażania nowatorskiego Cyfrowego Portfolio Absolwenta. Dzięki tak zaprojektowanej strategii Białystok udowadnia, że wdrożenie ministerialnej reformy może stać się przemyślaną, opartą na głębokiej empatiii nowoczesnej nauce ewolucją – procesem, w którym nowoczesność czerpie to, co najlepsze ze sprawdzonych, tradycyjnych wartości.

Artykuł opracowany na podstawie oficjalnych sprawozdawczych materiałów analitycznych Miejskiego Zespołu Doradztwa Zawodowego oraz Pracowni Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji BCE w Białymstoku, przygotowanych przez wicedyrektora Jerzego Mantura.